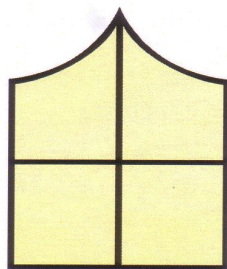

A SZÁRNYAS OLTÁR MINT A KÖZÉPKOR „KÉPREGÉNYE”

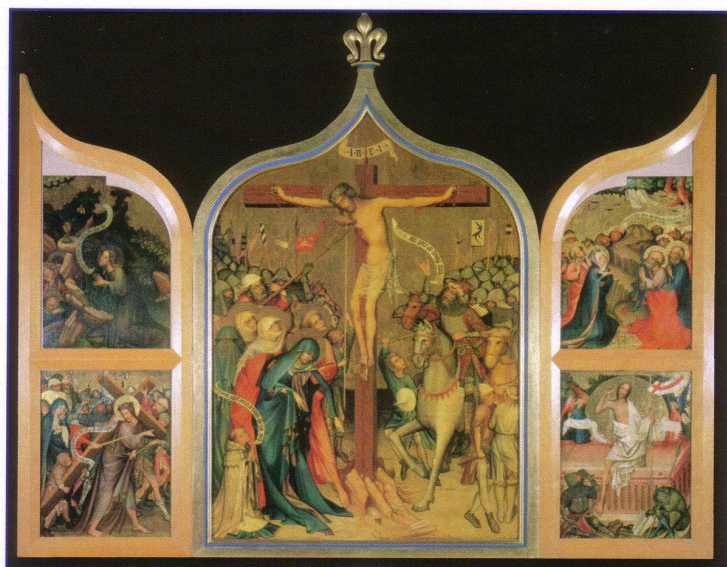

Zsírkréta, rajzlap (előrerajzolt A/4), képek: egy oldal, szabadon választott képregényből (mondatbuborék legyen benne)

A magyarországi szárnyasoltár-festészet egyik legszebb darabja a templom egyik mellékoltárára készült. A XIX. században az oltár ugyan predellája elégett, de másolatban fennmaradt a latin nyelvű felirat, amely tartalmazza a készítés évét, és megnevezi a megrendelőket. Az egyik, Petösfia Miklós győri kanonok, a budai várkapolna kántora, aki a Thomas de Coloswar-nak nevezett festőt megbízta az oltárkép megfestésével. Thomas de Coloswar az első magyar oltárképfestő, akinek ismerjük a nevét. A kiemelkedő színvonalú alkotó a közép-európai, úgynevezett internacionális gótika kései, összefoglaló jellegű, de önálló, egyéni formanyelvét megtaláló mestere. Stílusa, és az alakok megfestése a korabeli cseh táblaképfestészethez és a kódexfestészethez hasonlít. E mellett azonban olyan új problémakör is foglalkoztatja, mint a perspektivikus ábrázolás és az arcok portrészzerű megjelenítése. Luxemburgi Zsigmond magyar király (1387-1437) és német-római császár udvari művészeti köréhez tartozhatott, akit a garamszentbenedeki oltárképen elegáns lovagként, a Kereszt alatt jobbra látható római százados képében meg is jelenített.

A mozgatható szárnyak belső oldalán Krisztus szenvedéstörténetének jelenetei közül az Olajfák

Kolozsvári Tamás: Kálvária-oltár

Garamszentbenedek

(bencés kolostortemplomból, eredetileg talán a plébániatemplomba készült)

1427, tempera és arany, fa

középkép mérete: 242 x 177 cm

hegye, a Keresztvitel, a Feltámadás és a Mennybemenetel látható. A szárnyas oltár csukott állapotban négy szent életét ábrázolja a megrendelők, vagyis a szerzetesek számára. Szent Benedek, Szent Egyed, Szent Miklós legendájának csodás elemei mind utalások Jézus Krisztus

keresztáldozatára, az Oltáriszentségre és a megrendelőkre. A negyedik külső kép elveszett. Az oltár 1872 körül, az apátsági templom neogótikus felújítása előtt, eredeti kerete nélkül, szétzedett állapotban került Simor János érsek képtárába.

Elsőként tisztázni kell a gyerekekkel, hogy mi is az a szárnyas oltár. Mikor használták?

Mi volt a funkciója, hogyan használták? Meséljük el nekik hogy mikor volt nyitva és mikor volt csukva az oltár!

A kép előtt állva megkérjük a gyerekeket, hogy pár szóval mondják el, hogy mit látnak a szárnyas oltár képein. Kinek a történetét meséli el ez a pár kép, s honnan tudható mindez? Ha tudják, nevezzék is meg az adott jeleneteket! Ha nem megy, akkor kiegészítéssel vagy az egész jelenet elmesélésével segítsünk! Emeljünk ki az öt képből pár érdekes dolgot!

Az Olajfák hegyén: Mi történt ott? Kik vannak a képen? Látjuk-e az angyalt a kehellyel? (a kehely utalás az Oltáriszentségre) Jézus milyen színű ruhában van? (lila: a szenvedés színe) Mi történik még Jézussal az Olajfák hegyén, ami nincs rajta a képen?

Keresztvitel: Kiket ismerünk fel a képről? (Mária, katonák, Jézus) Ki az a kis alak, aki segít Jézusnak cipelni a keresztet? (Cirenei Simon) Miért festette meg így a festő? (méretbeli különbséggel érzékelteti a festő a fontosságát sorrendet) Kik lehettek még ott, akik nincsenek rajta a képen? (Veronika, Szent János, Mária Magdolna) Hol folytatódik a történet? Melyik a következő jelenet a történetben?

Keresztre feszítés: Miért ez a legnagyobb kép? (ez a legfontosabb esemény, a megváltás) Krisztus keresztje a kép közép részén van felállítva. Kiket Krisztustól jobbra? (Szent János, Mária, Asszonyok, katonák, egy kis alak) Ki lehet ez a kis alak? (Ő a megrendelő) Nem illik bele a képbe, mert nem volt jelen Krisztus keresztre feszítésénél. Szokás volt azonban, hogy a megrendelőket ráfestik képre. Miért kicsi a megrendelő alakja is? (Ua. mint Cirenei Simon esetében.) Kiket látunk Krisztus balján? (katonák, és a vezetőjük Luxemburgi Zsigmond magyar király) Meséljük el röviden, hogy Zsigmond és a festő kortársak voltak! Hol folytatódik a történet? Melyik a következő jelenet a történetben?

Feltámadás: Kiket látunk a képen? Mit csinálnak? Jézus egy zárt koporsóból lép ki, a katonák azonban nem veszik észre, mert alszanak. (Krisztus a feltámadás zászlóját tartja a kezében.)

Mennybemenetel: Kiket látunk a képen? (apostolok, Mária) Melyik képeken láttuk már őket? Hol van Jézus? Érdekes, hogy a lábnyoma ottmaradt a hegyen, ahonnan felment a mennybe.

Ha összeállt Jézus élete az Olajfák hegyén jelenettől egészen a Mennybemenetelig, akkor kérdezzük meg, hogy a gyerekek milyen jeleneteket ismernek még Jézus életéből, amelyeket nem festett meg a festő! Esetleg illusztrációkkal segíthetünk. (születés, Pilátus előtt, kigúnyolás, keresztelés, csodák stb.) Az említettek és a látottak közül melyek tartoznak Jézus szenvedéséhez? (A képen látottak közül az összes.)

Adjunk körbe egy képregényt, és kérdezzük meg, hogy milyen hasonlóságokat vesznek észre a képregény és az oltár között! (képek négyszögű keretben ugyanúgy mesélnek el egy történetet írás nélkül) Miért lehetett erre szükség? A középkorban mikor készült a festmény? A templomba járó emberek nem tudtak olvasni, így

nem olvashatták a Bibliát, amelyben a történet szerepel. Latinul sem tudtak, ami ahhoz kellett volna, hogy a pap misén mondott szövegeit megértsék. Így az oltárkép maradt egyedül, amelyből megismerhették Jézus és a szentek történetét. Hogy még érthetőbb legyen a történet az emberek számára, a festő gyakran a saját korának megfelelő ruhákban festi meg a szereplőket, és olyan alakokat is megfest, akik a kortársai voltak (Luxemburgi Zsigmond). (Nagy Szt. Gergely: „Az oltár a szegények bibliája.”)

Azért nem egészen igaz, hogy szöveg nélküli az oltárkép. Melyik jelenetnél látunk szöveget? Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy szerintük mi lehet ez a szöveg? (mondatszalg) Segítik a képek megértését, ugyanúgy, mint a képregényben a szöveg-buborék. Meg lehet kérdezni, ki olvas otthon képregényt.

Ezt a beszélgetést egy kis alkotás követheti, ahol a gyerekek saját életükből egy négyjelenes képregényt készíthetnek. Rajzolják meg, majd színezzék ki a négy legfontosabb jelenetet eddigi életükből!

ajánlott korosztály: 8-12 évesek

összeállította: Vereckei András

FELJEGYZÉSEK: